

Gemeente Gooise Meren
College B&W, gemeenteraad
Brinklaan 35
1404 EP Bussum

Bussum, 18 april 2019

Geacht college, geachte raadsleden,

Het bomenbeleid in Gooise Meren is recent geharmoniseerd, maar in de kernen Bussum, Naarden, Muiderberg en Muiden lijkt het beleid niet overeen te komen. De kernen Naarden en Bussum kennen sinds 2015 geen kapvergunning meer. Er wordt hier gewerkt met een lijst van waardevolle bomen (waar relatief weinig bomen op staan, zie algemene plaatselijke verordening).

In Muiden en Muiderberg gold het oude regime van een kapvergunningaanvraag (voor bomen dikker dan een bepaalde stamomvang), maar dit lijkt recent te zijn, of wordt binnenkort vervangen door het werken met een lijst van waardevolle bomen. Er geldt binnenkort voor de hele gemeente Gooise Meren dat alleen bomen op de lijst beschermd zijn, bomen buiten de lijst en buiten speciaal aangemerkte gebieden* zijn vrij voor kap, ongeacht op wiens grond de boom zich bevindt, particulier of publiek.

Voor bomen op de lijst kan evengoed nog wel een kapvergunning aangevraagd worden.

De gekozen richting is harmoniseren naar het model Naarden-Bussum.

Begrijpelijk vanuit de mogelijk ervaren werkdruk en de wens om deze te verlichten. De onbedoelde neveneffecten staan echter haaks op de lange termijn doelstellingen op het gebied van biodiversiteit, klimaatadaptatie en CO₂ verlaging. Kort gezegd, het bomenbeleid van Gooise Meren draagt onvoldoende bij aan de lokale klimaatdoelstellingen en het verbeteren van biodiversiteit. De beleidswijzigingen zorgen voor onduidelijkheid en de recente kap van een groot aantal bomen in Gooise Meren geeft aan dat bomen onvoldoende beschermd worden in deze gemeente.

Oftewel, wellicht waren er in het verleden goede redenen om over te stappen op bomenbeleid middels een lijst van waardevolle bomen, gezien de huidige opgaven ten aanzien van biodiversiteit, klimaatadaptatie en CO₂ verlaging verdienen bomen meer bescherming en lijkt zo'n lijst van waardevolle bomen dus niet te voldoen (zie tevens bijlage 1).

**Bomen in gebieden aangemerkt als natuurgebied (Natura 2000, Ecologische Hoofdstructuur, GNR terrein, Natuurmonumenten of Staatsbosbeheer) vallen niet onder ons advies.*

In deze brief pleiten wij daarom voor een koerswijziging. Herinvoering van de kapvergunning, verruiming van 'waardevolle boom' criteria, voorlichting over de rol van bomen voor biodiversiteit en klimaatadaptatie, handhaving bij overtreding en betere integratie in de brede duurzaamheidsvisie en ambitie van het college van Gooise Meren. De ambitie om één van de duurzaamste gemeente van Nederland te zijn bereik je niet door het heel vaak te zeggen. Dat bereik je door te handelen naar die ambitie. Centraal staat daarbij de vraag: "Hoe zorgt de gemeente ervoor dat de positie (en functie) van bomen –zowel publiek als privaat- structureel beter worden (ingezet) bij de doelstellingen voor klimaatadaptatie én biodiversiteit versterking?"

Eerst een visie, dan de uitvoering. Wij benadrukken dat er een duidelijk bomenbeleidsplan moet komen, welke de visie van een duurzame gemeente met oog voor biodiversiteit onderschrijft. Wij bepleiten daarom het volgende:

- Aanscherping van het beleid ten aanzien van boombehoud
- Herinvoering van de kapvergunning
- Verscherping van de vergunningscriteria voor bomenkap
- Verruiming van de waardevolle bomenlijst in alle kernen
- Aanscherping van het bovenstaande in de algemene plaatselijke verordening (APV)
- Meldpunt boomzaken instellen
- Bewoners medeverantwoordelijk maken voor boombehoud
- Evaluatie van het huidige beleid met 'waardevolle bomen' lijsten

Wij denken dat een aanscherping van het beleid en een verlaging van de werkdruk niet tegenstrijdig hoeven zijn. De inzet van slimme online tools, inwoners een grotere rol geven in de aanvraagprocedure en een andere visie in de samenleving op bomen kan leiden tot meer boombehoud én minder administratieve werkzaamheden.

Ten slotte nog het volgende; ondanks de prettige contacten met de uitvoeringsorganisatie hebben de afgelopen twee jaar niet geleid tot voldoende verandering van inzicht of aanpassing van beleid. Er zijn weliswaar soms bomen toegevoegd binnen de bestaande kaders na intensieve lobby, maar de kaders zijn onveranderd. Daar zit dan ook de kern van het probleem. Het gebied van Gooise Meren is te groot om bij iedere boom te moeten pleiten voor oplettendheid en participatie. Het instrumentarium moet passen bij de visie. Het college heeft zich al uitgesproken in een ambitie om de groenste en duurzaamste gemeente van Nederland te zijn. Als werkgroep denken we hierin graag mee door te komen met alternatieven die wél leiden tot een verbetering van de biodiversiteit. Zoals aangegeven, pleiten wij voor herinvoering van een nieuw kapvergunningstelsel, omdat wij ons zorgen maken over het aantal bomen dat verdwijnt. Er is geen enkel zicht op gekapte bomen in vooral de kernen Bussum en Naarden in de afgelopen jaren.

Wij vragen het college daarom met klem om een gesprek om deze brief toe te lichten, bij voorkeur voor behandeling van de algemene plaatselijke verordening (APV). Ten aanzien van het huidige bomenbeleid en het beheer en de inrichting van de openbare ruimte van Gooise Meren zien we nog meer kansen om te komen tot samenwerking. We delen graag onze kennis en expertise om te komen tot een duurzamere en op meer biodiversiteit gerichte samenleving.

Hartelijke groet,

Wergroep Biodiversiteit (SSD)

Signalen, overwegingen en boomfuncties

- De biodiversiteit in Nederland staat onder druk en dus ook in Gooise Meren
- Duits onderzoek toont aan dat de insectenstand met 70% is afgenomen de afgelopen 30 jaar.
- Hittestress en wateroverlast zijn speerpunt in Nederland. De opnamecapaciteit van de grond loopt terug, het opnameareaal loopt ook terug door bebouwing en versterking op zowel particulier terrein als in de openbare ruimte.
- De wateropnamecapaciteit van bomen is groot. Bomen gaan erosie tegen. Bomen zorgen voor een bodemstructuur dat water vasthoudt.
- Bomen dragen nectar, voedsel voor insecten.
- Bomen bieden nestgelegenheid en schuilplaats voor vogels, kleine zoogdieren hebben bomen nodig om infrastructuur aan het leefgebied te vormen.
- Huis)tellingen van vlinders, (wilde) bijen, tuinvogels, weidevogels, libellen laten zien dat de terugloop op alle soorten groot is. Het gebrek aan nectar, stuifmeel, insecten als voedselbron zorgen voor teruggang van aantallen. De keten is vernietigd, herstel is kostbaar en mogelijk onhaalbaar.
- Bomen nemen CO₂ op. Bomenkap verkleint de opnamecapaciteit. Hergebruik als grondstof voor biomassa geeft extra CO₂ en fijnstof uitstoot vergelijkbaar met bruinkool, gas en aardolie verbranding. Feitelijk fossiele brandstof.
- Bomen bieden zonnewering in de vorm van schaduw en verkoeling. Door verdamping van water via het blad is de temperatuur onder een boom gemiddeld 2 a 3 graden lager. Hittestress door langere periodes met hoge temperaturen zorgt voor hogere energieverbruik door airconditioning, grotere gezondheidsproblemen door luchtvervuiling.
- Gekapte bomen zijn niet vervangbaar. Het gaat niet alleen om 'monumentale' bomen. Bomen krijgen minder de kans om zich te ontwikkelen tot monumentale bomen. De condities waaronder aanplant of herplant plaats vindt zijn op geen enkele wijze vergelijkbaar met de condities van 100-50 jaar geleden. Bovendien; als een van de criteria om op de waardevolle lijst te komen de stamomvang is, hoe kunnen bomen die voor die stamomvang bereikt is vergunningsvrij gekapt worden ooit die maat bereiken?
- De criteria voor de waardevolle bomenlijst bevatten hiaten. Zo wordt niet meegewogen welke functie de boom heeft in de biotoop. De waarde criteria zijn gebaseerd op omvang, leeftijd, uitstraling, soort. Niet meegewogen wordt hoe belangrijk de boom is om water op te nemen, om schaduw te geven, om 'overspring' infrastructuur te bieden boven het maaiveld, om de voedselvoorziening (dracht), om nestgelegenheid. De waarde voor de biodiversiteit is niet een van de meegewogen criteria. Factoren die juist cruciaal zijn voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. De criteria zijn opgesteld voor en ten dienste van de mens.
- De omvangrijke bomenkap door Staatsbosbeheer wordt door verschillende bronnen alarmerend genoemd. Verschraling van de bodem, vernietiging van opnamecapaciteit van CO₂ en water, afname van leefgebied voor dieren zijn het gevolg.
- Bomenkap als inkomstenbron voor overheden is een ongewenste trend.
- Van bewoners uit Naarden en Bussum bereiken ons verontruste berichten over de vele bomen die verdwijnen.

Bijlage 2;

Link met artikel van de bomenridders

<https://www.debomenridders.nl/2015/bescherm-tuinbomen-weer-met-kapvergunningsplicht/>

Betreffende krantenartikel;

Voer kapvergunning voor bomen weer in

De ene na de andere gemeente schaft de kapvergunning af in het kader van deregulering. Particulieren hoeven geen vergunning meer aan te vragen. Om te voorkomen dat ook beeldbepalende bomen sneuvelen, stellen gemeenten lijsten samen van bijzondere bomen waarvoor wel toestemming nodig is; het is slechts een fractie van het totale aantal bomen. Tuinbomen verdwijnen nu in rap tempo. Mensen mogen dan misschien van bomen houden, ze moeten niet in eigen tuin of bij de buren staan. Er wordt veel geklaagd over blaadjes, vruchtval, pluïesjes, wortelopdruk en schaduw. Normaal gedrag van bomen wordt niet meer geaccepteerd.

Omdat er geen bezwaar meer kan worden gemaakt tegen een verleende kapvergunning kunnen mensen groen in de eigen omgeving niet meer beschermen via een inspraakprocedure. Dit veroorzaakt gevoelens van onmacht en een dalend vertrouwen in de overheid. Tweede gevolg: de overheid heeft geen instrument meer om te meten hoeveel bomen er verdwijnen. Vooral liberale partijen zien hier geen probleem. Ze weigeren te geloven dat burgers gaan zagen zodra er geen vergunning meer nodig is. Regels voor bomenkap zouden paternalistisch zijn en 'niet meer van deze tijd'.

Applaus

Dat er bij gemeenteraden weinig weerstand is tegen dit door de rijksoverheid ingezette beleid is niet verwonderlijk. De meeste partijen zien kansen voor politiek gewin: stel burgers in het vooruitzicht dat ze zich niet meer aan bepaalde regels hoeven te houden en er volgt applaus. Milieubewuste partijen kunnen dit tij niet keren.

De beeldvorming rond bomen wordt in toenemende mate beheerst

Vooral liberale partijen vinden regels voor bomenkap paternalistisch en 'niet meer van deze tijd' FOTO MARCEL VAN HOORN, ANP

door de termen 'onderhoudskosten' en 'gevaar'. Maar bomen gaan ook wateroverlast en hittestress tegen, breken de wind, zijn een buffer tegen verkeerslawaai, nemen fijnstof op, bieden een woonplaats aan dieren en dragen bij aan een aantrekkelijke leefomgeving. Meer bomen planten zorgt tevens voor hogere vastgoedprijzen en een betere psychische en lichamelijke gezondheid.

De lijst met oorzaken van het verdwijnen van bomen is lang: rioolvervang, boomziekten, nieuwbouw, achterstallig onderhoud, storm, overlastklachten, vermeende onveiligheid, angst voor risicoaansprakelijkheid, infrastructurele projecten en

het vogelvrij verklaren van de tuinboom. Op herplant wordt steeds meer bezuinigd.

Kaalslag

Milieuoorganisaties signaleren al jaren dat kaalslag een groeiend probleem is, maar dit dringt nauwelijks door tot de Haagse beleidsmakers. Het is hoog tijd dat er landelijk onderzoek naar komt. Er zijn zo'n vijftig lokale stichtingen die bomen beschermen met lokale kennis over verlies aan groen. Een landelijk beeld ontbreekt. Deze kleine groepen vrijwilligers zijn niet in staat een landelijk onderzoek te financieren en te organiseren. Dit zou centraal door de overheid of de Universiteit Wageningen moeten worden gedaan.

Regels rond bomenkap worden in de Algemeen Plaatselijke Verordening bepaald. Daarom zou de overheid, samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, hier haar verantwoordelijkheid moeten nemen. Immers, als je besluit het grootste deel van de bomen niet meer te beschermen, moet je je ook verdiepen in de gevolgen en zonodig het beleid moeten bijsturen. Het is te hopen dat zo verkregen inzichten tot betere bescherming van bomen zal leiden. Natuurbeschermers weten hoe je dat effectief kunt doen: voer de kapvergunningsplicht opnieuw in voor alle bomen met een stamomtrek boven de vijftig centimeter.

Bijlage 3

Vroege Vogels item waarin dezelfde zorgen aan bod komen in gemeente Arnhem, in de link ook het radiofragment te beluisteren

<https://www.nporadio1.nl/natuur-milieu/14178-geen-kapvergunning-nodig-kaalslag-in-arnhem>

zondag 20 januari 2019

Er is een kaalslag aan de gang in Arnhem sinds er geen kapvergunning meer nodig is om bomen weg te halen. Arnhem gaat daarom het beleid onder de loep nemen. Bewoners roeren zich en boomverzorger Lodewijk Lamers weigert voortaan gezonde bomen te kappen. Hij vertelt erover in *Vroege Vogels*.

Wat is er aan de hand met het kapbeleid van Arnhem?

Op zijn site staat: "[Takkenwerk Boomverzorging](#) verzorgt en begeleidt alle levensfasen van uw boom." Maar bij het kappen van een boom wil Lamers alleen nog betrokken zijn als een boom echt ziek is of een veiligheidsrisico vormt. Gezonde bomen velt hij niet langer.

Sinds er geen kapvergunning meer nodig is, worden er veel meer bomen omgezaagd

Lodewijk Lamers

Geen kapvergunning nodig

In sommige gemeenten is een kapvergunning aanvragen niet meer nodig. Er bestaat in die gemeenten een lijst met bomen die beschermd zijn. Je bent echter wel verplicht om de gemeente op de hoogte te stellen van je intentie om een boom te vellen. De gemeente zoekt dan uit of er voor die boom of bomen een kapvergunning moet komen.

De bomenstichting schat dat een handvol gemeenten geen kapvergunning meer kent en dat een derde van de gemeenten alleen bomen op de bijzondere bomenlijst nog beschermt. Alles wat daarbuiten valt is dan vogelvrij. Verder zijn er gemeenten die werken met een bomenlijst waarop alleen de gemeentelijke monumentale bomen staan en de rest kapvergunningvrij is.

Het gemak waarmee bomen worden weggehaald moet veranderen

Lodewijk Lamers

Bomen verdienen de ruimte

De afgelopen twee jaar ging het Lamers steeds meer dwars zitten. "Mensen besluiten soms heel snel om een prachtige, gezonde boom te laten rooien", vertelt hij. "Omdat er veel bladafval vanaf komt, of zaadjes. Dat wordt dan gezien als overlast."

Lamers: "Ik wil tot denken aanzetten. Bomen verdienen de ruimte. Het gemak waarmee ze worden weggehaald moet veranderen. Mijn standpunt heeft ook te maken met het bomenbeleid in Arnhem. Sinds er geen kapvergunning meer nodig is, worden er veel meer bomen omgezaagd."

Kapvergunning herinvoeren?

Binnenkort zal het kapbeleid van [de gemeente](#) worden geëvalueerd in samenspraak met inwoners van Arnhem. GroenLinks wethouder Bouwkamp benadrukt dat zorgvuldigheid bij het kappen van de bomen voorop zal staan, ook in de richting van de lijst die nog moet worden afgewerkt: "We trekken alles kritisch na."

Bij onveilige situaties gaan de bomen altijd om. In Arnhem mogen bomen met een beschermde status niet gekapt worden, tenzij daar dringende redenen voor zijn. Voor andere bomen is geen kapvergunning meer nodig. Bouwkamp stelt dat het "in principe geen slechte gedachte is dit weer in te voeren".

